

Povzetek projekta Po kreativni poti do znanja 2017 – 2020, 2. odpiranje, za namen objave in predstavitve na spletni strani sklada

1. Polni naslov projekta: *Zaščita žvižgačev - od pravne ureditve do novinarske prakse - WHISTLE*

- V katero področje na prvi klasifikacijski ravni KLASIUS-P-16 se uvršča projekt glede na vsebinsko zasnovu (neustrezno področje izbrišite):

- 00 - Osnovne in splošne izobraževalne aktivnosti/izidi
- 01 - Izobraževalne znanosti in izobraževanje učiteljev
- 02 - Umetnost in humanistika
- 03 - Družbene vede, novinarstvo in informacijska znanost
- 04 - Poslovne in upravne vede, pravo**
- 05 - Naravoslovje, matematika in statistika
- 06 - Informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT)**
- 07 - Tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo
- 08 - Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in veterinarstvo
- 09 - Zdravstvo in socialna varnost
- 10 - Transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve

2. V sodelovanju z: (navede se univerza oz. samostojni visokošolski zavod, ki je prijavil projekt in članica, ki je nosilka projekta ter partner/ja – podjetje/ji oz. organizacija, ki je/sta bilo/i vključeno/i v projekt)

Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta ter ČASNIK VEČER časopisno založniško podjetje

d.o.o.

3. Besedilo:

- Opreделите problem, ki se je razreševal tekom izvajanja projekta

Žvižgaštvo je ključno za uspešen boj proti korupciji in sorodnim protipravnim ravnanjem, ki se odvija tako na nacionalni kot na mednarodni ravni. Informacije, ki jih razkrijejo žvižgači, so obelodanila že marsikatero nepravilnost in kaznivo ravnanje. Prav zaradi tega žvižgači doprinejajo k bolj smotrnemu trošenju javnih sredstev, pa tudi k preprečevanju ogrožanja dobrin kot so javno zdravje in naravno okolje. Ne glede na to je razkritje občutljivih informacij za žvižgače velikokrat povezano z negativnimi posledicami, ki se kažejo v njihovem zasebnem življenju. Ljudje, ki zberejo pogum in stopijo do organov pregona ali medijev, postavijo na kocko svojo službo in dobro ime, v nekaterih primerih tudi osebno varnost ali celo varnost svojih bližnjih. Tako leži na dlani, da je treba žvižgače pred takšnimi povratnimi ukrepi prizadetih varovati tako z instrumenti pravne narave kot s prilagajanjem delovnega okolja ter dojemanja žvižgaštva v širši skupnosti.

Kljub izpostavljeni problematiki Evropska komisija opozarja, da je v EU pravni okvir za zaščito žvižgačev prej izjema kot pravilo (glej poročilo Transparency International EU, november 2017).

Večina držav članic nima posebne zakonodaje za varovanje žvižgačev, kjer pa takšna zakonodaja obstaja naj bi bila polna pravnih praznin in možnosti za interpretacijo v smeri, ki je negativna za vzpodbujanje žvižgaštva. Tako naj bi državljani EU v veliki meri v veliki meri bili nezaščiteni v primerih, ko se odločijo za razkritje pomembnih škandalov in nepravilnosti pri poslovanju. Tako lahko trpijo zaradi maščevanja, pravnih postopkov ali odpuščanja s strani delodajalca. Takšno stanje pa odgovarja tistim, ki vršijo kazniva dejanja (poslovne) goljufije, nedovoljenega sprejemanja ali dajanja daril ter druga kazniva ravnanja.

Projekt je bil zasnovan tako, da so študenti preučili tako teoretična kot praktična vprašanja, ki so povezana s pravno ureditvijo zaščite žvižgačev, kot tudi vprašanja, ki so povezana z obravnavo žvižgačev v novinarski praksi. Takšna pregledna analiza je bila še posebej dobrodošla zaradi tega, ker je Evropska komisija aprila 2018 predlagala nova pravila za boljšo zaščito žvižgačev po celotni EU. To pomeni, da se bo Slovenija po vsej verjetnosti v bližnji prihodnosti soočila s potrebo po sprejemanju nove zakonodaje na področju žvižgaštva.

- Opišite potek reševanja problema oz. kratek povzetek projekta

Projekt je potekal tako, da so študenti ob nadziranju mentorjev sestavljali individualna poročila iz izbranih tematik, ki so nato bila združena v skupno poročilo. Namen je bil, da se celovito obdelata problematika žvižgaštva. Teme so bile razdeljene kot sledeče:

- Slovenska zakonodaja, ki se nanaša na žvižgaštvo (ZIntPK, ZDIJZ, ZMed, ZJN-3, Novinarski kodeks)
- Problematika kazenskega prava s poudarkom na zaščiti novinarskih virov in noveli ZKP-N
- Žvižgaštvo in svoboda izražanja kot ustavnopravna problematika
- Sodna praksa ESČP na področju žvižgaštva in zaščite novinarskih virov
- Pravo EU in Direktiva o zaščiti žvižgačev

Študenti medijskih komunikacij so deloma študentom prava pomagali pri raziskovanju novinarskega kodeksa in drugih pravnih virov, ob tem pa so žvižgaštvo obravnavali tudi z zornega kota teorije medijskih komunikacij ter izvedli intervjuje z novinarji, ki dnevno v stik prihajajo z žvižgači in so se zaradi tega že znašli v kazenskem postopku.

Tekom projekta so nadalje bili izvedeni tri prenosi znanja. Dva prenosa znanja sta bila namenjena novinarski praksi, pedagoška mentorja sta jih opravila na sedežu Časnika Večer, en prenos znanja pa je delovni mentor opravil na Pravni fakulteti Univerze v Mariboru. Slednji je bil namenjen širšemu krogu študentov, torej ne zgolj tistim študentom, ki so sodelovali v projektu.

- Navedite in opišite rezultate projekta ter njihov doprinos k družbeni koristnosti

Najbolj viden rezultat projekta je skupno raziskovalno poročilo, ki ga bomo nadgradili s članki uveljavljenih avtorjev in objavili v obliki monografije.

Širše pa gre rezultate projekta opredeliti kot sledeče:

Pri gospodarski družbi:

- izboljšano sodelovanje z akademsko sfero (med Časnikom Večer in Univerzo v Mariboru, kaže se tudi možnost prijave nadaljnjega ŠIPK projekta z Novinarskim društvom);
- možnost bolj učinkovitega soočanja z izzivi, povezanimi z obravnavo žvižgačev (predvsem razumevanje novinarjevega položaja v kazenskem postopku);
- zagotavljanje višje stopnje varstva pravic žvižgačev (vidik slovenske in tuje zakonodaje);
- možnost strateškega razvoja kadrovskega potenciala v sodelovanju s fakulteto (študenti medijskih komunikacij kot bodoči novinarji);
- možnost argumentiranega apela zakonodajalcu, da uredi morebitne nejasnosti (aktualno predvsem na ravni KZ-1 ter ob implementaciji prihajajoče Direktive).

Pri fakultetah in študentih:

- seznanitev študentov s praktičnimi izzivi, s katerimi se gospodarske družbe soočajo v praksi;
- seznanitev pedagoških mentorjev z aktualno prakso; možnost dolgoročnega sodelovanja med fakultetama in gospodarsko družbo;
- pridobitev raziskovalnih in kritično-analitičnih kompetenc sodelujočih študentov.

4. Priloge:

- Slikovno gradivo: Priložite vsaj dve sliki npr. sliko končnega produkta, sliko študentov pri delu na projektu, sliko s sestankov ipd. Pri pošiljanju slik bodite pozorni, v kolikor gre za končni produkt, da bo zadoščeno zahtevam glede informiranja in obveščanja (ustrezni logotipi itd.).

